

POSTĘPOWANIE CYWILNE

Krzysztof Knoppek

4. WYDANIE

PYTANIA I ODPOWIEDZI

LEX

a Wolters Kluwer business

POSTĘPOWANIE CYWILNE

Krzysztof Knoppek

4. WYDANIE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2015

Stan prawny na 14 sierpnia 2015 r.

Wydawca
Agata Jędrasik

Redaktor prowadzący
Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne
Joanna Ośka

Łamanie
Andytex

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2015

ISBN 978-83-264-9280-8

4. wydanie

ISBN PDF-a: 978-83-264-9671-4

Wydane przez:
Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	25
---------------------	----

Część pierwsza ZAGADNIENIA OGÓLNE

ROZDZIAŁ I. Podstawowe pojęcia postępowania cywilnego oraz podstawowe informacje o sądach rozpoznających sprawy cywilne	27
1. Co to jest prawo cywilne procesowe oraz postępowanie cywilne?	27
2. Jakie są funkcje postępowania cywilnego?	29
3. Jakie są podstawowe źródła prawa cywilnego procesowego? ..	32
4. Scharakteryzuj kodeks postępowania cywilnego jako ustawę. Opisz jego konstrukcję i przedmiot	35
5. Co to jest sprawa cywilna, jakie są jej rodzaje i przykłady?	37
6. Jakie są rodzaje postępowania cywilnego?	43
7. Jakie sądy szczególnie działają w Polsce i czy toczy się przed nimi postępowanie cywilne?	44
8. Jakie funkcje w rozpoznawaniu spraw cywilnych pełni Sąd Najwyższy?	48
9. Jakimi środkami Sąd Najwyższy realizuje swoje funkcje i jaki jest jego wpływ na orzecznictwo sądów powszechnych?	48
10. Co to jest księga zasad prawnych i jaka jest jej rola w orzecznictwie sądowym?	50
11. Na czym polega udzielenie odpowiedzi przez Sąd Najwyższy na pytania prawne sądów drugiej instancji?	51
ROZDZIAŁ II. Organy pozasądowe, przed którymi toczy się postępowanie cywilne	52
1. Przed jakimi organami pozasądowymi również toczy się postępowanie cywilne?	52

1. Komisje pojednawcze	52
2. Czym zajmują się zakładowe komisje pojednawcze i jaki jest stosunek postępowania przed zakładową komisją pojednawczą do postępowania przed sądami pracy?	52
3. Czy istnieje obowiązek powoływania w zakładach pracy komisji pojednawczych?	53
4. Kto wchodzi w skład komisji pojednawczej i jak przebiega postępowanie przed komisją?	54
2. Mediatorzy	55
5. Co to jest ADR i jakie funkcje pełni?	55
6. W jaki sposób dochodzi do wszczęcia postępowania mediacyjnego w sprawach cywilnych?	56
7. Kiedy sąd kieruje strony do mediacji?	56
8. W jaki sposób dochodzi do wszczęcia postępowania mediacyjnego przez strony?	57
9. Czy wszczęcie postępowania mediacyjnego może nastąpić bez skierowania sądu i bez umowy mediacyjnej stron?	58
10. Co powinien zawierać wniosek o przeprowadzenie mediacji? ..	59
11. Kto może być mediatorem?	59
12. Kto to jest mediator stały i mediator niestały?	60
13. Ile wynoszą koszty postępowania mediacyjnego?	61
14. Według jakich zasad sąd orzeka o kosztach postępowania mediacyjnego?	62
15. Czy mediator wykonuje swoje czynności na posiedzeniach mediacyjnych?	64
16. W jaki sposób można poznać przebieg i wynik postępowania mediacyjnego?	65
17. Jakie czynności wykonuje sąd w związku z postępowaniem mediacyjnym?	65
18. Jakie są skutki zatwierdzenia przez sąd ugody mediacyjnej? ...	67
19. Czy istnieją ogólne zasady postępowania mediacyjnego?	67
20. Czy istnieją odrębności postępowania mediacyjnego w sprawach małżeńskich?	68
3. Sądy polubowne (arbitrażowe)	70
21. Co to są sądy arbitrażowe i jaka jest ich relacja do arbitrażu gospodarczego i do sądownictwa gospodarczego?	70
22. Jaka jest podstawa prawna funkcjonowania sądów arbitrażowych?	71
23. Jakie są rodzaje sądów polubownych?	72
24. Jakie są największe stałe sądy polubowne w Polsce?	72

25. Jakie sprawy można zapisać do rozpoznania sądowni polubownemu?	74
26. Co to jest zapis na sąd polubowny?	75
27. Jakie są rodzaje zapisów na sąd polubowny?	75
28. W jakiej formie należy dokonać zapisu na sąd polubowny?	76
29. Co jest treścią zapisu na sąd polubowny?	76
30. Czy można dokonać zapisu na sąd polubowny przez pełnomocnika?	77
31. Jakie znaczenie ma miejsce postępowania przed sądem polubownym?	78
32. Na czym polega nadzór judykacyjny sądów państwowych (powszechnych) nad sądami polubownymi?	79
33. Jakie są skutki wniesienia do sądu powszechnego pozwu (lub wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego) w sprawie, w której obowiązuje strony zapis na sąd polubowny?	80
34. Kto może być arbitrem w sądzie polubownym?	80
35. Czy można wyłączyć arbitra ze składu sądu polubownego?	81
36. Na czym polega wszczęcie postępowania przed sądem polubownym?	82
37. Jakie naczelnne zasady obowiązują w postępowaniu przed sądem polubownym?	83
38. Czy sąd polubowny jest związany przepisami postępowania cywilnego?	84
39. Czy sąd polubowny jest związany przepisami prawa materialnego?	84
40. Co to są podstawowe zasady porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej?	86
41. Czy można wskazać przykłady wyroków sądów polubownych, które są sprzeczne z przepisami polskiego prawa cywilnego, ale zarazem nie są sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej?	86
42. Czy można zaskarżyć wyrok wydany przez sąd polubowny? ..	87
43. Jakie są podstawy skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego? ..	88
44. Jaki jest termin do wniesienia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego?	89
45. Który sąd jest właściwy do rozpoznania skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego?	89
46. Czy wyrok sądu powszechnego w przedmiocie skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego jest wyrokiem ostatecznym w sprawie?	89

47. Czy wyrok sądu polubownego wywołuje takie same skutki prawne jak wyrok sądu państwowego?	90
48. Który sąd i w jakiej formie orzeka o uznaniu bądź stwierdzeniu wykonalności wyroku sądu polubownego?	90
49. Jakie są podstawy odmowy uznania lub stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej?	91
50. Jakie są zalety postępowania przed sądami polubownymi?	92

ROZDZIAŁ III. Stosunek postępowania cywilnego do innych postępowań	95
1. Stosunek postępowania cywilnego do postępowania karnego	95
1. W jakim postępowaniu można dochodzić roszczeń wynikających z przestępstwa?	95
2. W jakich relacjach czasowych należy zbadać wzajemny stosunek postępowania cywilnego i karnego?	96
3. Jakie znaczenie dla sądu cywilnego mają wydane wcześniej prawomocne orzeczenia sądu karnego?	97
4. Czy prawomocne orzeczenia sądów cywilnych wiążą sądy w postępowaniu karnym?	100
5. Jakie znaczenie ma fakt, że jednocześnie z postępowaniem cywilnym toczy się postępowanie karne, którego wynik mógłby wpłynąć na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej?	101
2. Stosunek postępowania cywilnego do postępowania administracyjnego	102
6. Jaka relacja zachodzi pomiędzy postępowaniem cywilnym a postępowaniem administracyjnym?	102
7. Jaki wpływ mają ostateczne decyzje administracyjne na toczące się później postępowanie cywilne?	103
8. Jaki wpływ mają orzeczenia sądów powszechnych na postępowanie administracyjne?	103
9. Czy toczące się postępowanie administracyjne może być przyczyną zawieszenia postępowania cywilnego?	104
10. Jaki jest stosunek cywilnego postępowania egzekucyjnego do postępowania egzekucyjnego w administracji?	104
3. Stosunek postępowania cywilnego do postępowania sądownoadministracyjnego	105
11. Jaki jest stosunek postępowania cywilnego do postępowania przed sądami administracyjnymi?	105

4. Stosunek postępowania cywilnego do prawa cywilnego materialnego	107
12. Jaka relacja zachodzi pomiędzy prawem cywilnym procesowym a prawem cywilnym materialnym?	107
ROZDZIAŁ IV. Zasady naczelnego postępowania cywilnego	109
1. Zasada prawdy	109
1. Czy w postępowaniu cywilnym istnieje zasada prawdy obiektywnej?	109
2. Czy istnieją sprawy cywilne, w których sąd ma obowiązek z urzędu ustalać rzeczywisty stan faktyczny, a zatem z urzędu wykrywać prawdę obiektywną?	113
2. Zasada równości stron	115
3. Na czym polega zasada równości stron?	115
3. Zasada kontrydiktoryjności	117
4. Na czym polega zasada kontrydiktoryjności?	117
4. Zasada dyspozycyjności	118
5. Na czym polega zasada dyspozycyjności?	118
5. Zasada ustności i pisemności	119
6. Na czym polega zasada ustności i pisemności postępowania? ..	119
6. Zasada formalizmu procesowego	121
7. Na czym polega zasada formalizmu procesowego?	121
7. Zasada bezpośredniości	122
8. Na czym polega zasada bezpośredniości?	122
8. Zasada jawności	124
9. Na czym polega zasada jawności postępowania?	124
9. Zasada koncentracji materiału procesowego	126
10. Na czym polega zasada koncentracji materiału procesowego? ..	126
ROZDZIAŁ V. Przesłanki procesowe	131
1. Co to są przesłanki procesowe?	131
2. Jakie są rodzaje przesłanek procesowych?	131
3. Jakie są skutki niespełnienia przesłanek procesowych?	134
 Część druga PROCES 	
ROZDZIAŁ I. Sąd	136
1. Właściwość sądowa w ogólności	136
1. Co to jest <i>perpetuatio fori</i> ?	136

2. Jakie wyróżniamy rodzaje właściwości sądu?	137
2. Właściwość miejscowa i jej postacie szczególne	137
3. Co to jest właściwość miejscowa i jakie są jej ogólne podstawy?	137
4. Co to jest właściwość przemienna?	138
5. Co to jest właściwość wyłączna?	140
6. Co to jest właściwość delegacyjna?	141
7. Co to jest właściwość umowna?	141
8. Jakie są skutki wniesienia pozwu do sądu niewłaściwego miejscowo?	142
3. Właściwość rzeczowa	143
9. Co to jest właściwość rzeczowa?	143
10. Czy istnieje możliwość, aby sąd rejonowy rozpoznał sprawę należącą do właściwości rzeczowej sądu okręgowego albo aby sąd okręgowy rozpoznał sprawę należącą do właściwości rzeczowej sądu rejonowego?	144
11. Co to jest właściwość funkcjonalna?	145
ROZDZIAŁ II. Skład sądu	148
1. Kto to jest ławnik?	148
2. Jaki jest skład sądu pierwszej instancji?	150
ROZDZIAŁ III. Referendarz sądowy	151
1. Kto to jest referendarz sądowy?	151
2. W jakich sprawach może orzekać referendarz sądowy?	152
ROZDZIAŁ IV. Wyłączenie sędziego	155
1. Kiedy sędzia podlega wyłączeniu z mocy ustawy?	155
2. Czy strona może domagać się wyłączenia sędziego?	156
3. Czy oprócz sędziego ktoś jeszcze podlega wyłączeniu w postępowaniu cywilnym?	157
ROZDZIAŁ V. Strony	158
1. Pojęcie strony	158
1. Kto to jest strona procesowa i ile stron występuje w procesie cywilnym?	158
2. Co to jest strona w znaczeniu materialnym i strona w znaczeniu formalnym?	160
2. Legitymacja procesowa	163
3. Co to jest legitymacja procesowa?	163
4. Kiedy zachodzi brak legitymacji procesowej i jakie są skutki tego braku?	164

3. Zdolność sądowa	166
5. Co to jest zdolność sądowa?	166
6. Jakie są skutki braku zdolności sądowej?	169
4. Zdolność procesowa	169
7. Co to jest zdolność procesowa?	169
8. Komu przysługuje zdolność procesowa?	169
9. Jakie są skutki braku zdolności procesowej?	170
10. Czy strona, która nie ma zdolności procesowej, może działać przez swojego pełnomocnika procesowego?	171
5. Zdolność postulacyjna	171
11. Co to jest zdolność postulacyjna?	171
12. Kto nie ma zdolności postulacyjnej?	171
6. Współuczestnictwo procesowe	173
13. Co to jest współuczestnictwo procesowe?	173
14. Od czego zależy, czy w danym procesie cywilnym wystąpi współuczestnictwo procesowe?	174
15. Jakie są rodzaje współuczestnictwa procesowego?	175
16. Co to jest współuczestnictwo materialne?	175
17. Co to jest współuczestnictwo formalne?	176
18. Co to jest współuczestnictwo jednolite?	178
19. Co to jest współuczestnictwo konieczne?	180
20. Jakie są obowiązki sądu w razie stwierdzenia, że w sprawie nie występują wszystkie osoby, które powinny być współuczestnikami koniecznymi?	182
21. Jakie są zasady działania współuczestników procesowych?	183
7. Postępowanie grupowe	184
22. Na czym polega postępowanie grupowe (tzw. pozwy zbiorowe)?	184
8. Interwencja główna	189
23. Co to jest interwencja główna?	189
9. Interwencja uboczna	190
24. Co to jest interwencja uboczna?	190
25. W jaki sposób i kiedy można zgłosić interwencję uboczną?	190
26. Jakie są rodzaje interwencji ubocznej?	191
27. Czy interwencja uboczna może działać w procesie samodzielnie?	192
10. Podmiotowe przekształcenia powództwa	192
28. Co należy rozumieć przez podmiotowe przekształcenia powództwa?	192
11. Udział prokuratora w postępowaniu cywilnym	197
29. Czy w postępowaniu cywilnym może wystąpić prokurator?	197

30. Jakie są przesłanki udziału prokuratora w postępowaniu cywilnym?	197
31. Jakie są formy udziału prokuratora w postępowaniu cywilnym?	198
32. Na czym polega wytoczenie powództwa przez prokuratora? ...	199
33. Na czym polega wstąpienie prokuratora do sprawy?	200
34. Czy sąd ma obowiązek zawiadamiania prokuratora o sprawie?	201
12. Udział organizacji pozarządowych i innych podmiotów w postępowaniu cywilnym	202
35. Na czym polega udział organizacji pozarządowych w postępowaniu cywilnym?	202
36. Czy oprócz prokuratora i organizacji pozarządowych inne jeszcze podmioty mogą w postępowaniu cywilnym bronić praw obywateli?	204
13. Przypozwanie	205
37. Co to jest przypozwanie?	205
14. Udział kuratora w postępowaniu cywilnym	206
38. Jaka jest rola kuratora w postępowaniu cywilnym?	206
ROZDZIAŁ VI. Pełnomocnicy procesowi	208
1. Kto może być pełnomocnikiem procesowym?	208
2. Jaką funkcję w dziedzinie zastępstwa procesowego pełni Prokuratoria Generalna?	211
3. Czy prawnicy zagraniczni mogą występować w polskim postępowaniu cywilnym?	212
4. Jakie są rodzaje pełnomocnictwa procesowego?	215
5. W jakiej formie należy udzielić pełnomocnictwa procesowego?	215
6. Jakich czynności procesowych może dokonywać pełnomocnik procesowy?	216
7. Czy strona może odwołać lub zmienić czynności swego pełnomocnika?	217
8. Ilu pełnomocników procesowych może mieć strona?	219
9. Czy możliwe jest działanie pełnomocnika bez pełnomocnictwa?	219
ROZDZIAŁ VII. Przedmiot procesu cywilnego	221
1. Co jest przedmiotem procesu (postępowania) cywilnego?	221
ROZDZIAŁ VIII. Powództwa – ich dopuszczalność i rodzaje	224
1. Droga sądowa	224
1. Co to jest droga sądowa?	224
2. Jakie są skutki niedopuszczalności drogi sądowej?	226

2. Pojęcie powództwa i jego rodzaje	227
3. Co to jest powództwo?	227
4. Jakie są rodzaje powództw?	228
3. Powództwo o świadczenie	228
5. Jakie są cechy charakterystyczne powództwa o świadczenie? ..	228
6. Jak należy sformułować żądanie pozwu w powództwie o świadczenie?	230
4. Powództwo o ustalenie	232
7. Czym się charakteryzuje powództwo o ustalenie?	232
8. Jaki jest wzajemny stosunek powództwa o ustalenie i powództwa o świadczenie?	234
9. Jakie są przykłady powództw o ustalenie opartych na przepisach szczególnych?	235
5. Powództwo o ukształtowanie	236
10. Czym się charakteryzują powództwa o ukształtowanie?	236
11. Jakie są rodzaje powództw o ukształtowanie?	237
ROZDZIAŁ IX. Czynności procesowe	239
1. Pojęcie czynności procesowych	239
1. Co to są czynności procesowe i jakie są ich rodzaje?	239
2. Pisma procesowe	240
2. Co to są pisma procesowe?	240
3. W których sprawach w postępowaniu cywilnym występuje forma urzędowego formularza pisma procesowego?	242
4. Jakie są skutki niezachowania wymogu formy urzędowego formularza?	244
5. Czy w postępowaniu cywilnym można wnosić pisma procesowe w postaci elektronicznej?	244
6. Z czego powinno się składać pismo procesowe?	245
7. Jakie wady formalne mogą wystąpić w pismach procesowych? ..	247
8. Jakie są skutki wniesienia pisma procesowego z wadami formalnymi lub bez należytnej opłaty?	249
9. Jakie są skutki nieuiszczenia należytnej opłaty przez adwokata lub radcę prawnego?	251
10. Jakie są sposoby wnoszenia pism procesowych?	251
3. Terminy procesowe	253
11. Jakie są rodzaje terminów procesowych?	253
12. Jakie terminy ustawowe występują w postępowaniu cywilnym? ..	254
13. Co to są terminy sądowe?	255
14. Co to jest termin umowny?	256

15. Co to są terminy instrukcyjne?	256
16. Czy można dokonać czynności procesowej po upływie terminu prekluzyjnego?	257
4. Doręczenia sądowe	259
17. Jakie są sposoby dokonywania przez sąd doręczeń pism sądowych i procesowych?	259
18. Na czym polegają doręczenia bezpośrednie?	262
19. Kto jest uprawniony do odbioru przesyłki sądowej?	263
5. Posiedzenia sądowe. Rozprawa. Protokoły. Policja sesyjna	264
20. Co to są posiedzenia sądowe i jakie są ich rodzaje?	264
21. Czym się różnią posiedzenia jawne od niejawnych?	264
22. Kiedy sąd może wyznaczać posiedzenia niejawne i do czego one służą?	265
23. Co to są posiedzenia jawne niebędące rozprawami?	267
24. Co to jest rozprawa?	268
25. Jaki jest przebieg rozprawy?	269
26. Kto ma prawo wstępu na salę rozpraw podczas jawnego posiedzenia sądowego?	273
27. Czy dziecko może wejść na salę rozpraw?	273
28. Czym się różnią posiedzenia sądowe przy drzwiach otwartych od posiedzeń przy drzwiach zamkniętych?	273
29. Kto może być obecny na sali rozpraw podczas posiedzenia odbywanego przy drzwiach zamkniętych?	274
30. Na czym polega przerwanie i odroczenie rozprawy?	275
31. Co to są protokoły sądowe i jakie jest ich znaczenie?	276
32. Co to jest protokół elektroniczny?	277
33. Czy obecnie stosowane są również protokoły pisemne?	279
34. Kto podpisuje protokół?	280
35. Czy strona może otrzymać odpis protokołu?	280
36. Które posiedzenia sądowe muszą być protokołowane?	281
37. Co to jest transkrypcja protokołu?	281
38. Jaką techniką sporządza się protokół pisemny?	282
39. Czy wolno fotografować sceny z rozprawy, filmować jej przebieg, nagrywać rozprawę do celów prywatnych bądź transmitować ją w radiu lub telewizji?	283
40. Jakimi środkami przymusu dysponują sądy w celu zachowania powagi i spokoju na sali rozpraw?	284
ROZDZIAŁ X. Koszty procesowe	286
1. Pojęcie i skład kosztów procesu	286
1. Co to są koszty procesu?	286

2. Z czego składają się koszty procesu?	287
3. Co to są koszty sądowe?	287
4. Co to są opłaty stosunkowe?	288
5. Co to są opłaty stałe?	289
6. Co to są opłaty podstawowe?	289
7. Co to jest opłata tymczasowa i ostateczna?	290
8. Co to są opłaty kancelaryjne?	290
9. Jakie są sposoby uiszczania opłat sądowych?	291
10. Jak się uiszcza opłatę sądową za pomocą znaczków (znaków) opłaty sądowej?	291
11. Jak się uiszcza opłaty sądowe gotówką w sądzie?	292
12. Czy można uiścić opłatę sądową przelewem?	292
13. Jakie są zasady ponoszenia wydatków w postępowaniu cywilnym?	293
14. Jakie są koszty osobistego stawiennictwa strony na rozprawie?	294
15. Jakie są koszty udziału mediatora w postępowaniu cywilnym?	294
16. Jakie koszty procesowe są związane z udziałem pełnomocnika procesowego?	295
2. Zasady orzekania o zwrocie kosztów procesu	298
17. Według jakich zasad sąd orzeka o zwrocie kosztów procesu? ...	298
18. Na czym polega zasada odpowiedzialności za wynik sprawy? ..	298
19. Na czym polega zasada kosztów celowych?	299
20. Na czym polega zasada zawinienia?	300
21. Co to jest zasada kompensaty?	301
22. Na czym polega zasada słuszności?	302
3. Żądanie zwrotu kosztów	303
23. Czy sąd zasądza zwrot kosztów procesu z urzędu czy na wniosek?	303
24. Jak należy sformułować wniosek o zwrot kosztów procesu? ...	303
25. Kto orzeka o kosztach procesu i w jakiej formie?	304
 ROZDZIAŁ XI. Wszczęcie postępowania cywilnego	
i jego skutki	306
1. Pozew	306
1. W jaki sposób następuje wszczęcie postępowania cywilnego? Jaka jest konstrukcja pozwu?	306
2. Skutki wniesienia pozwu	309
2. Jakie są skutki wniesienia pozwu do sądu?	309
3. Jakie są materialnoprawne skutki wniesienia pozwu?	309
4. Jakie są procesowe skutki wniesienia pozwu?	310

3. Skutki doręczenia pozwu	311
5. Jakie są materialnoprawne skutki doręczenia pozwu?	311
6. Jakie są procesowe skutki doręczenia pozwu?	312
4. Obrona pozwanego	316
7. Jakie są środki obrony pozwanego?	316
8. Na czym polega obrona pozwanego przez zaprzeczenie?	316
9. Jakie zarzuty może podnosić pozwany w ramach swojej obrony?	318
10. Co to jest powództwo wzajemne?	319
11. Jakie korzyści przynosi instytucja pozwu wzajemnego?	321
12. W jakich sprawach i postępowaniach wniesienie pozwu wzajemnego jest niedopuszczalne?	321
5. Zmiana powództwa. Łączenie roszczeń. Cofnięcie pozwu	322
13. Czy w toku procesu można zmienić żądanie pozwu?	322
14. Czy jednym pozwem można dochodzić kilku roszczeń?	323
15. Czy raz wniesiony do sądu pozew może być cofnięty?	324

ROZDZIAŁ XII. Zawieszenie postępowania. Ugoda sądowa i postępowanie pojednawcze. Umorzenie postępowania

1. Zawieszenie postępowania	326
1. Jakie są rodzaje zawieszenia postępowania?	326
2. Kiedy następuje zawieszenie postępowania z mocy prawa?	326
3. Kiedy sąd obligatoryjnie zawiesza postępowanie z urzędu oraz kiedy je podejmuje?	327
4. Kiedy sąd obligatoryjnie zawiesi postępowanie na wniosek?	327
5. Kiedy sąd może zawiesić postępowanie z urzędu i kiedy je podejmie?	328
6. Czy sąd może zawiesić postępowanie na żądanie stron?	330
7. Jakie są skutki zawieszenia postępowania?	330
2. Ugoda sądowa	331
8. Co to jest ugoda sądowa?	331
9. Jak się zawiera ugode sądową?	332
10. Czy sąd może nie dopuścić do zawarcia ugody sądowej?	333
11. Jakie są skutki zawarcia ugody sądowej?	333
12. Czy można zaskarżyć ugode sądową?	334
3. Postępowanie pojednawcze	334
13. Co to jest postępowanie pojednawcze?	334
4. Umorzenie postępowania	335
14. Kiedy sąd umarza postępowanie?	335
15. Jakie są skutki umorzenia postępowania?	336

ROZDZIAŁ XIII. Postępowanie dowodowe	337
1. Dowody w ogólności	337
1. Jakie znaczenie ma postępowanie dowodowe?	337
2. Co to jest dowód?	338
3. Który sąd prowadzi dowody w sprawie?	338
4. Co jest przedmiotem dowodu w postępowaniu cywilnym?	339
5. Co to są fakty i jakie fakty są przedmiotem dowodu?	340
6. Czy wszystkie fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy muszą zostać udowodnione?	340
7. Czy sąd może dopuszczać dowody z urzędu?	343
8. Która strona powinna składać wnioski dowodowe?	344
9. Na czym polega zasada swobodnej oceny dowodów?	345
10. Co to jest postanowienie dowodowe?	347
11. Jaka jest rola domniemań w postępowaniu dowodowym?	348
12. Co jeszcze – oprócz faktów – może być przedmiotem dowodu? ..	350
13. Co to jest uprawdopodobnienie?	352
2. Dowód z dokumentu	353
14. Co to jest dokument?	353
15. Czy podpis jest koniecznym elementem składowym dokumentu?	354
16. Co to jest podpis?	355
17. Jak dzielimy dokumenty?	357
18. Jakie domniemania prawne łączą się z dokumentami?	359
19. Jakie ograniczenia dowodowe łączą się z dokumentami?	361
3. Dowód z zeznań świadków	364
20. Kto może być świadkiem w procesie cywilnym?	364
21. Jakie są skutki błędnego przesłuchania danej osoby w ramach dowodu z zeznań świadków zamiast dowodu z przesłuchania stron lub odwrotnie?	367
22. Kto ma prawo odmowy zeznań i jak przebiega przesłuchanie świadka?	369
23. Komu przysługuje prawo odmowy odpowiedzi na zadane pytanie?	371
24. Jaka jest różnica między prawem odmowy zeznań a prawem odmowy odpowiedzi?	372
4. Dowód z opinii biegłego	373
25. Kto może być biegłym sądowym?	373
26. Jaki jest przebieg dowodu z opinii biegłego?	374
27. Jaka jest forma opinii biegłego?	375
28. Czy sąd jest związany opinią biegłego?	376

29. Co to jest prywatna opinia biegłego?	376
5. Dowód z oględzin	377
30. Czego dotyczy dowód z oględzin?	377
6. Dowód z przesłuchania stron	378
31. Kto podlega przesłuchaniu w ramach dowodu ze stron?	378
32. Jaki jest przebieg dowodu z przesłuchania stron?	380
7. Inne środki dowodowe	382
33. Jakie inne środki dowodowe można zastosować w postępowaniu cywilnym?	382
34. Co to jest zabezpieczenie dowodu?	383
 ROZDZIAŁ XIV. Orzeczenia sądowe	 384
1. Rodzaje orzeczeń sądowych	384
1. Jakie są rodzaje orzeczeń sądowych?	384
2. Wyroki i ich rodzaje	385
2. Jakie wyróżniamy kategorie wyroków sądowych?	385
3. Co to są wyroki zwykłe?	386
4. Co to jest wyrok wstępny?	386
5. Co to jest wyrok częściowy?	387
6. Co to jest wyrok końcowy?	388
7. Co to jest wyrok łączny?	389
8. Co to jest wyrok uzupełniający?	389
9. Na czym polegają wyroki kontradykcyjne i wyroki z uznania?	390
10. Kiedy i na jakiej podstawie sąd wydaje wyrok zaoczny?	391
11. Czy można wyrokiem zaocznym oddalić powództwo?	394
12. Jakim środkiem zaskarżenia można zaskarżyć wyrok zaoczny?	394
13. Jaki będzie dalszy przebieg procesu po prawidłowym wniesieniu przez pozwanego sprzeciwu od wyroku zaocznego?	396
14. Według jakich zasad wyrokuje sąd?	397
15. Jakie są granice wyrokowania (granice kognicji sądu)?	398
16. Jak przebiega wyrokowanie sądowe?	400
17. Jak skonstruowany jest wyrok?	401
18. Czy po ogłoszeniu wyroku można wprowadzić do niego zmiany?	403
19. Na czym polega rygor natychmiastowej wykonalności?	404
3. Postanowienia i ich rodzaje	406
20. Kiedy sąd wydaje postanowienia?	406
21. Jakie są różnice między wyrokami a postanowieniami?	408
22. Kiedy sąd ogłasza postanowienia, doręcza postanowienia i sporządza uzasadnienia postanowień?	410

23. Jakie są rodzaje postanowień sądowych?	412
4. Nakazy zapłaty	413
24. Co to są nakazy zapłaty?	413
5. Prawomocność orzeczeń i powaga rzeczy osądzonej	414
25. Na czym polega prawomocność orzeczeń sądowych?	414
26. Czy może się uprawomocnić tylko część orzeczenia?	415
27. Jak strona może udowodnić, że orzeczenie wydane w jej sprawie jest prawomocne?	416
28. Co to jest prawomocność materialna?	416
29. Co to jest rozszerzona moc wiążąca wyroku?	418
30. Co to jest powaga rzeczy osądzonej?	418
ROZDZIAŁ XV. Środki zaskarżenia	421
1. System środków zaskarżenia	421
1. Jakie środki zaskarżenia występują w postępowaniu cywilnym?	421
2. Apelacja	423
2. Od czego przysługuje apelacja?	423
3. Jaki jest charakter prawny apelacji?	423
4. W jakim terminie i do którego sądu wnosi się apelację?	424
5. Z czego składa się apelacja?	425
6. Na jakich zarzutach można oprzeć apelację?	426
7. Na czym polega zarzut naruszenia prawa materialnego?	427
8. Na czym polega zarzut uchybienia procesowego?	428
9. Na czym polega zarzut nieważności postępowania?	428
10. Na czym polega zarzut sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału?	429
11. Jaki jest obecnie charakter prawny zarzutu niewyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy?	430
12. Na czym polega wniesienie apelacji na podstawie nowych faktów i dowodów?	430
13. Jakimi orzeczeniami może się zakończyć postępowanie przed sądem drugiej instancji?	431
14. Kiedy sąd drugiej instancji oddala apelację?	432
15. Na czym polega uwzględnienie apelacji?	432
16. Kiedy następuje odrzucenie apelacji?	434
17. Kiedy nastąpi umorzenie postępowania apelacyjnego?	435
18. O co może wnosić skarżący w apelacji?	436
19. Co może zrobić sąd drugiej instancji, jeżeli napotka poważne zagadnienie prawne?	436

20. Kiedy orzeczenia sądu drugiej instancji stają się prawomocne i wykonalne?	437
3. Zażalenie	439
21. Na jakie orzeczenia przysługuje zażalenie?	439
22. Na jakie orzeczenia można wnieść zażalenie do Sądu Najwyższego?	441
23. Jaki jest charakter prawny zażalenia jako środka zaskarżenia?	442
24. Jaki jest termin do wniesienia zażalenia?	443
4. Skarga kasacyjna	443
25. Jaki jest charakter prawny skargi kasacyjnej?	443
26. Od jakich orzeczeń przysługuje skarga kasacyjna?	445
27. W jakich sprawach cywilnych dopuszczalna jest skarga kasacyjna?	445
28. Na jakich podstawach można oprzeć skargę kasacyjną?	446
29. Jaki jest termin do wniesienia skargi kasacyjnej?	448
30. Kiedy następuje odrzucenie skargi kasacyjnej?	448
31. Co to jest przedsąd?	450
32. Jakie orzeczenia może wydać Sąd Najwyższy w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej?	452
5. Skarga na orzeczenie referendarza sądowego	455
33. Jaki jest charakter prawny skargi na orzeczenie referendarza sądowego?	455
6. Skarga o wznowienie postępowania	456
34. Jaki jest charakter prawny skargi o wznowienie postępowania?	456
35. Od jakich orzeczeń przysługuje skarga o wznowienie postępowania?	457
36. Na jakich podstawach można oprzeć skargę o wznowienie postępowania?	457
37. Jaki jest termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania?	458
38. Który sąd rozpoznaje skargę o wznowienie i jakie może wydać orzeczenie?	459
7. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	460
39. Jaki jest charakter prawny skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego?	460
40. Jaki jest termin do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jakie są jej podstawy i co powinno być w niej zawarte?	463

8. Skarga na przewlekłość postępowania	464
41. Jaki jest charakter prawny skargi na przewlekłość postępowania?	464
ROZDZIAŁ XVI. Postępowania odrębne	466
1. Jakie postępowania odrębne występują w procesie cywilnym?	466
2. Jakie są najważniejsze odrębności postępowania w sprawach małżeńskich?	467
3. Jakie są najważniejsze odrębności postępowania w sprawach ze stosunków między rodzicami i dziećmi?	469
4. Jakie są najważniejsze odrębności postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych?	470
5. Czym charakteryzuje się postępowanie w sprawach o ochronę naruszonego posiadania?	473
6. Czym charakteryzuje się postępowanie w sprawach z zakresu ochrony konkurencji?	474
7. Czym charakteryzuje się postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone?	475
8. Czym charakteryzuje się postępowanie w sprawach z zakresu regulacji energetyki?	477
9. Czym charakteryzuje się postępowanie w sprawach z zakresu regulacji telekomunikacji i poczty?	478
10. Czym charakteryzuje się postępowanie w sprawach z zakresu transportu kolejowego?	478
11. Czym charakteryzuje się postępowanie nakazowe?	479
12. Jaki jest przebieg postępowania nakazowego?	480
13. Czym charakteryzuje się postępowanie upominawcze?	482
14. Czym charakteryzuje się postępowanie uproszczone?	484
15. Na czym polega europejskie postępowanie nakazowe?	485
16. Na czym polega europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń?	487
17. Na czym polega elektroniczne postępowanie upominawcze? ...	488
18. Czy postępowania odrębne mogą nakładać się na siebie?	493

Część trzecia

POSTĘPOWANIE NIEPROCESOWE

ROZDZIAŁ I. Podział postępowania cywilnego na tryby	494
1. Na czym polega podział postępowania cywilnego na tryby? ...	494

2. Kto czuwa nad kierowaniem spraw cywilnych do właściwego trybu postępowania?	496
3. Jakie są skutki rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy cywilnej w niewłaściwym trybie?	497
4. Jakie są różnice pomiędzy trybem procesowym a trybem nieprocesowym?	498

ROZDZIAŁ II. Zagadnienia ogólne postępowania

nieprocesowego	500
1. Które przepisy regulują rozpoznawanie spraw w postępowaniu nieprocesowym?	500
2. Przed jakimi organami toczy się postępowanie nieprocesowe?	501
3. Kto może być wnioskodawcą oraz uczestnikiem postępowania nieprocesowego?	501
4. W jakich sprawach sąd może wszcząć postępowanie nieprocesowe z urzędu?	502
5. Jaka jest właściwość rzeczowa sądów w postępowaniu nieprocesowym?	503
6. Jaka jest właściwość miejscowa w postępowaniu nieprocesowym?	504
7. W jakim składzie orzeka sąd w postępowaniu nieprocesowym? ..	504
8. W jakich sprawach w postępowaniu nieprocesowym może orzekać referendarz sądowy?	505
9. Czy wnioskodawca może cofnąć wniosek o wszczęcie postępowania nieprocesowego?	505
10. Czy w postępowaniu nieprocesowym sąd odbywa rozprawy? ..	506
11. Jakimi orzeczeniami sąd rozstrzyga sprawy w postępowaniu nieprocesowym?	506
12. Czy w postępowaniu nieprocesowym występuje skarga kasacyjna?	508
13. Czy w postępowaniu nieprocesowym występuje skarga o wznowienie postępowania?	509

ROZDZIAŁ III. Poszczególne rodzaje spraw rozpoznawanych

w postępowaniu nieprocesowym	511
1. Jakie rodzaje spraw sąd rozpoznaje w postępowaniu nieprocesowym?	511
2. Jaki jest przebieg postępowania o stwierdzenie nabycia spadku?	514

Część czwarta
POSTĘPOWANIE ZABEZPIECZAJĄCE

ROZDZIAŁ I. Cel i przesłanki zabezpieczenia	519
1. Jaki jest cel postępowania zabezpieczającego?	519
2. Jakie są przesłanki udzielenia zabezpieczenia?	520
ROZDZIAŁ II. Rodzaje zabezpieczenia	521
1. Jakie są rodzaje zabezpieczenia udzielanego przez sąd?	521
ROZDZIAŁ III. Przebieg postępowania zabezpieczającego	524
1. W jaki sposób następuje wszczęcie postępowania zabezpieczającego?	524
2. W jakim terminie należy złożyć wniosek o udzielenie zabezpieczenia?	525
3. Czy postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia może zostać uchylone lub zmienione i czy jest ono zaskarżalne?	525
4. Kiedy zabezpieczenie upada?	526

Część piąta
POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE

ROZDZIAŁ I. Pojęcie egzekucji i organu egzekucyjnego	528
1. Co to jest egzekucja?	528
2. Jakie są rodzaje egzekucji?	529
3. Jakie organy prowadzą egzekucję?	530
ROZDZIAŁ II. Podstawy egzekucji	534
1. Co to jest tytuł egzekucyjny?	534
2. Jak przebiega postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności?	536
3. Na czym polega europejski tytuł egzekucyjny?	537
4. W jaki sposób należy wszcząć postępowanie egzekucyjne?	539
5. Kiedy nastąpi wstrzymanie, zawieszenie i umorzenie egzekucji?	540
6. Jakie są koszty postępowania egzekucyjnego?	541
7. Jakie środki zaskarżenia występują w egzekucji?	542
8. Co to są powództwa przeciwegzekucyjne?	543
9. Co to jest wyjawienie majątku?	544
10. Jak przebiega egzekucja z nieruchomości?	545

Część szósta

**MIĘDZYNARODOWE ORAZ EUROPEJSKIE POSTĘPOWANIE
CYWILNE**

1. Co to jest międzynarodowe postępowanie cywilne i na jakich zasadach jest oparte? 548
2. Pojęcie i rodzaje jurysdykcji krajowej 550
3. Jakie akty prawne regulują postępowanie cywilne na obszarze Unii Europejskiej? 552

Część siódma

ZMIANY WPROWADZONE USTAWĄ Z DNIA 10 LIPCA 2015 ROKU

1. Jakie najistotniejsze zmiany w kodeksie postępowania cywilnego wprowadza ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw? 554

Wykaz skrótów

- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- k.p.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 583)
- KRS – Krajowy Rejestr Sądowy
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.)
- p.p.s.a. – ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.)
- p.u.n. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 233)
- regulamin sądowy – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 czerwca 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. poz. 925)
- u.k.s.c. – ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1025 z późn. zm.)

-
- u.k.s.e. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 790 z późn. zm.)
- u.p.e.a. – ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1619 z późn. zm.)
- u.p.s.n. – ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 382)
- u.p.g. – ustawa z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (Dz. U. z 2010 r. Nr 7, poz. 44)
- u.s.p. – ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 133 z późn. zm.)
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- ADR – *Alternative Dispute Resolution* (alternatywne metody rozwiązywania sporów)
- UNCITRAL – United Nations Commission on International Trade Law (Komisja Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Międzynarodowego Prawa Handlowego)

CZĘŚĆ PIERWSZA

Zagadnienia ogólne

Rozdział I

Podstawowe pojęcia postępowania cywilnego oraz podstawowe informacje o sądach rozpoznających sprawy cywilne

1

Co to jest prawo cywilne procesowe oraz postępowanie cywilne?

Najogólniejsza odpowiedź na to pytanie brzmi, iż prawo procesowe cywilne jest to **zespół norm prawnych regulujących czynności sądów, stron oraz innych podmiotów**, których celem jest rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy cywilnej. Definicja ta, jak się można łatwo zorientować, odwołuje się do pojęcia sprawy cywilnej, o czym jeszcze poniżej.

W ujęciu teoretycznoprawnym dzielimy normy prawne m.in. ze względu na ich funkcję i adresata oraz przedmiot regulacji. W ten sposób otrzymujemy podział na **prawo materialne**, adresowane do ogółu podmiotów i regulujące stosunki między nimi zachodzące, oraz **prawo procesowe (formalne)**, adresowane do tych podmiotów, które uczestniczą w urzędowych działaniach zmierzających do przywrócenia ładu w zakłóconych stosunkach materialnoprawnych lub do załatwienia innej kwestii prawnej skierowanej na drogę postępowania cywilnego. Procedura cywilna jako gałąź prawa wyróżnia się zatem swoistą grupą adresatów (są nimi podmioty biorące udział w sporze sądowym, czyli w sprawie cywilnej) oraz swoistą funkcją. Nie reguluje ona bowiem bezpośrednio zachodzących pomiędzy podmiotami stosunków prawnych, ale normuje ich starania, aby te stosunki prawne

w razie ich naruszenia ponownie uporządkować i zapewnić osobom dotkniętym naruszeniami ochronę prawną. Normy prawa cywilnego procesowego w przeważającej większości mają charakter *iuris cogentis*, natomiast prawo cywilne materialne w znacznym stopniu należy do *ius dispositivum*.

Jeżeli dokonamy podziału norm prawnych na prawo publiczne i prawo prywatne, to niewątpliwie **prawo procesowe cywilne przypiszemy do prawa publicznego**, a prawo cywilne zaliczymy do prawa prywatnego.

Postępowanie cywilne natomiast (ale nie: prawo postępowania cywilnego czy też prawo cywilne procesowe) to **ogół czynności i postępowań** sądu, stron i innych osób, których celem jest udzielenie ochrony prawnej przez rozpoznanie i rozstrzygnięcie konkretnej sprawy cywilnej. Postępowanie cywilne można też zdefiniować jako ogół postępowań sądowych i pozasądowych, których przedmiotem rozpoznania jest sprawa cywilna w rozumieniu art. 1 k.p.c.

Trzeba zauważyć, że z postępowaniem cywilnym mamy do czynienia także wówczas, gdy osobie wszczynającej postępowanie jedynie wydaje się, że jej prawa podmiotowe zostały naruszone, a następnie sąd dochodzi do wniosku, że do takiego naruszenia nie doszło. W tej sytuacji sąd oddala żądanie udzielenia ochrony prawnej, czyli powództwo (lub w postępowaniu nieprocesowym – wniosek). Nie oznacza to wcale, że nikt nie otrzymuje w takiej sprawie ochrony prawnej, gdyż właśnie sąd udziela jej przeciwnikowi osoby wszczynającej postępowanie, tj. udziela jej pozwanemu (lub w postępowaniu nieprocesowym – uczestnikom tego postępowania). Nie można też wykluczyć wykorzystywania postępowania cywilnego do celów niezgodnych z prawem (*in fraudem legis*). Wówczas także będzie się toczyć postępowanie cywilne w takiej sprawie, ale powinno się ono zakończyć orzeczeniem odmawiającym udzielenia ochrony prawnej, czyli orzeczeniem oddalającym i obciążającym przegranego powoda (wnioskodawcę) kosztami postępowania.

Sprowadzanie pojęcia postępowania cywilnego tylko do postępowania toczącego się przed sądem jest pewnym uproszczeniem, aczkolwiek znakomita większość wszystkich spraw cywilnych prowadzona jest przed sądem lub z udziałem sądu. Pojęciem postępowania cywilnego (pozasądowego) obejmujemy bowiem także postępowanie przed sądami polubownymi, które nie są sądami państwowymi, tj. sądami

w rozumieniu art. 173–177 Konstytucji RP, oraz postępowanie przed komisjami pojednawczymi do spraw pracy, o których mowa w kodeksie pracy. Postępowaniem cywilnym jest również postępowanie przed mediatorem, który nie jest przecież organem sądowym. Liczne postępowania cywilne egzekucyjne toczą się wyłącznie przed komornikiem sądowym, który także nie jest sądem, chociaż jest organem egzekucji sądowej.

Nie należy jednak zawężać pojęcia postępowania cywilnego wyłącznie do rozpoznawania sporów cywilnych. Sądy w wielu sprawach, szczególnie w sprawach prowadzonych w trybie nieprocesowym, sprawują inne funkcje aniżeli rozstrzyganie sporów. Niekiedy prowadzą czynności zastępujące organy administracyjne (np. orzekają w przedmiocie aktów stanu cywilnego), wydają zezwolenia (np. na wcześniejsze zawieranie małżeństw przez kobiety, a sądy opiekuńcze zezwalają przedstawicielom ustawowym dziecka na konkretne czynności w stosunku do osoby dziecka i jego majątku); sądy decydują – na żądanie wyborcy – o umieszczeniu go na liście wyborców bądź jego wykreśleniu; sądy prowadzą też rejestr przedsiębiorców, zwany Krajowym Rejestrem Sądowym, oraz niektóre inne rejestry (np. rejestr nieruchomości, czyli księgi wieczyste).

2

Jakie są funkcje postępowania cywilnego?

Przez długi czas głoszono w doktrynie pogląd, że postępowanie cywilne pełni funkcję służebną (pomocniczą) wobec prawa cywilnego materialnego oraz wobec innych określonych gałęzi prawa materialnego (prawa rodzinnego i opiekuńczego, prawa pracy, prawa o aktach stanu cywilnego, prawa handlowego, prawa ubezpieczeń społecznych), na podstawie których sądy wydają swoje orzeczenia. Istotne było jedynie to, aby przedmiotem rozstrzygnięcia sądowego w postępowaniu cywilnym była **sprawa cywilna** (zob. niżej). Według tej koncepcji postępowanie cywilne wszczyna się wówczas, gdy dochodzi do zakłócenia prawidłowego stosowania czy wykonywania norm prawa cywilnego lub niektórych innych norm prawa materialnego. Do tego dochodzi cały obszar działalności administracyjnej i rejestrowej sądów, która też jest realizowana w postępowaniu cywilnym, np. wydawanie zezwoleń w sprawach opiekuńczych, ustanawianie kuratorów, przyjmowanie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, zakładanie ksiąg wieczystych i ich prowadzenie.

POSTĘPOWANIE CYWILNE

Krzysztof Knoppek – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierownik Zakładu Postępowania Cywilnego; autor licznych publikacji; specjalizuje się w problematyce postępowania dowodowego, środkach zaskarżenia oraz zagadnieniach funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych. Przez długi czas wykonywał też zawód adwokata, a przedtem – radcy prawnego.

■ Podręcznik do przedmiotu „postępowanie cywilne” wykładanego na magisterskich studiach prawniczych obejmuje cały materiał potrzebny studentowi do zdania egzaminu – także na ocenę bardzo dobrą. Prezentowane zagadnienia zostały przedstawione nie w formie tradycyjnego wykładu systemowego, obejmującego wszystkie instytucje procesowe, lecz w postaci pytań oraz odpowiedzi. Dotyczą one najważniejszych zagadnień prawa cywilnego procesowego. Skomplikowana problematyka cywilnoprosesowa została przedstawiona w sposób możliwie najbardziej przystępny i zrozumiały, dzięki temu publikacja wyróżnia się zwyczajnością i przejrzystością.

■ Niniejsze, czwarte, wydanie podręcznika uwzględni liczne w ostatnich trzech latach, niekiedy bardzo znaczące, zmiany Kodeksu postępowania cywilnego. Obejmuje też zmiany kodeksu cywilnego oraz kodeksu postępowania cywilnego wprowadzone ustawą z 10 lipca 2015 r., w której pojawiło się, nieznanne wcześniej w polskim prawie cywilnym, pojęcie formy dokumentowej dla czynności prawnej, formy elektronicznej czynności prawnej, a także wprowadzono legalną definicję dokumentu.

ISBN 978-83-264-9280-8

9 788326 492808

Cena 59 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01

zamowienia.ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

9788326492808 W04P01

